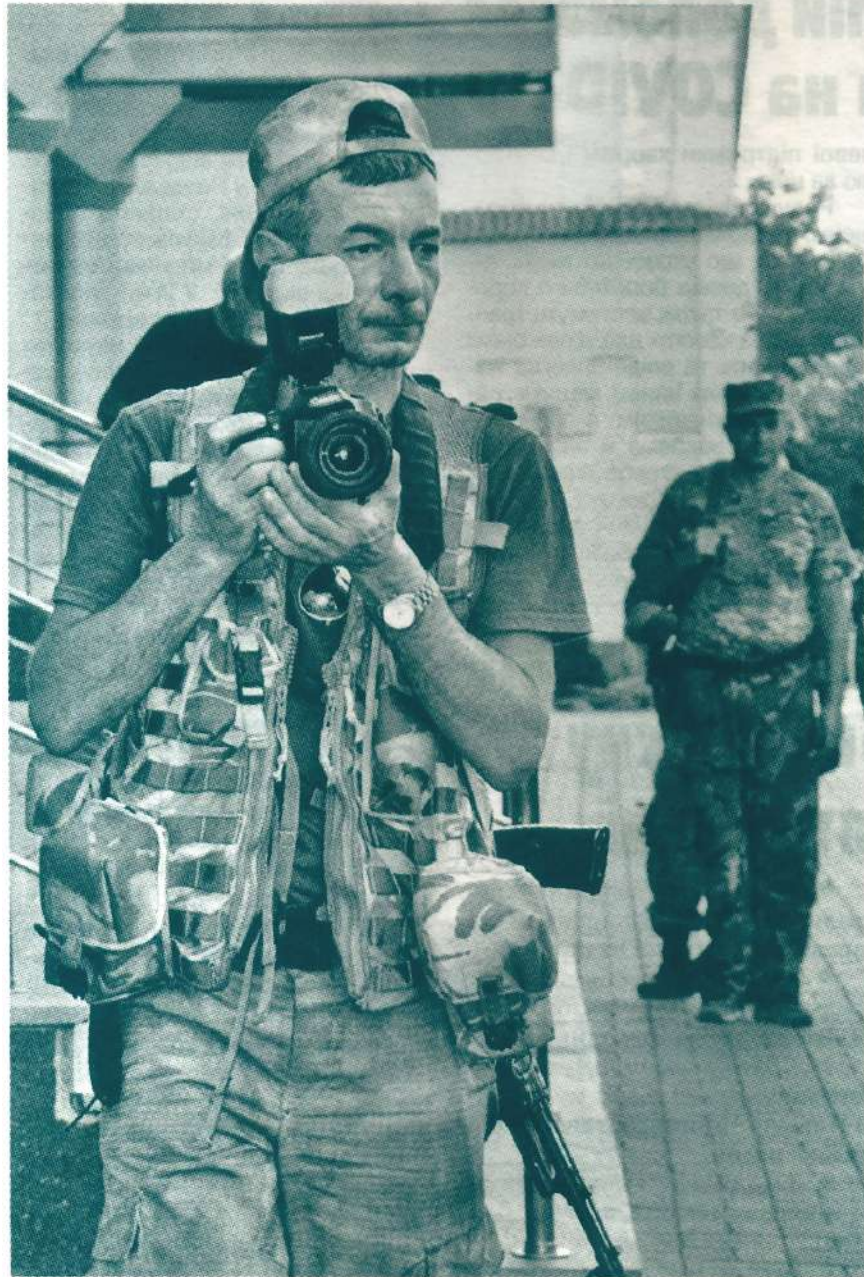

На війні відомий полтавський фотограф відкрив у собі письменницький талант

Віталій Запека досі дивується тому, що володіє пером.

ФОТОХУДОЖНИК, ветеран АТО й віднедавна письменник із Полтави Віталій Запека нагороджений відзнакою Президента України «За участь в Антитерористичній операції». Відповідний президентський указ було підписано ще 2016 року, проте з огляду на немалу кількість нагороджених відзнаки виготовляють і вручають поступово.

Віталій Запека був добровольцем батальйону спецпризначення «Полтава», провів на війні три роки: з лютого 2015-го по лютий 2018-го — загалом побував у трьох секторах оборони із чотирьох. Будучи до протистояння на Донбасі рейтинговим фотохудожником (за версією сайту «Fotografers», входив до сотні кращих в Україні), і в зоні АТО разом зі зброєю завжди, за його словами, тягав фотоапарат і знімав усе, свідком чого став. Та насамперед — бойових побратимів, які чи не щодня дивилися в лице смерті. Загалом зробив понад 10 тисяч знімків. Двічі фотоапарат полтавця виходив із ладу — просто не витримував. Його військові світлини зберігаються тепер як у Полтавському, так і в Центральному державному історичному архіві з приміткою: «Зберегати довічно». Провів і кілька авторських фотовиставок.

У зоні АТО чоловік відкрив у собі нову грань — письменницький талант. «Коли викладав на своїй сторінці у «Фейсбуці» воєнні знімки, у мене вимагали пояснень, що на них зображено.

Коли ж усе описував, спочатку було навіть образливо, що кількість «лайків» під моїми світлинами була значно меншою, ніж під оповідками, — зізнався Віталій Запека. — Непомітно для мене самого почали з'являтися тексти без фотографій. Чим далі — тим більше». Отак урешті-решт і назбирався матеріал на книгу «Батальйон «Полтава». Роки війни (фото та розповіді)». Щоправда, до неї увійшли лише 17 нарисів та есеїв — усі не помістилися, адже загалом їх зібралось понад сто.

Сталося так, що розповіді полтавця потрапили до рук редактора-розпорядника вже легендарної збірки оповідань із перших уст про конфлікт на Сході України «Слово про війну» Василя Піддубного. На ту пору він готував до друку чергову збірку «Слово про війну 2» і, ознайомившись із творчістю Віталія Запеки, попросив надати кілька оповідок. «Я надіслав йому 8, і він надрукував усі, — розповів мені учасник АТО. — Тож моїх оповідок у цій збірці вийшло найбільше за всіх авторів». Після цього Віталій Запека надав свої твори і для наступної збірки «Слово про війну 3».

— Три роки на війні — то найстрашніший, найважчий і водночас найцікавіший період мого життя, — ділиться він. — Найстрашніше — коли на війні гинуть діти. Тож мій антивоєнний роман «Цудик» присвячений дітям, які стали жертвами воєнного конфлікту. Зокрема там є посвята Юлії Угнівенко, котра

11 січня 2015 року під час обстрілу Трьохізбенки незаконними збройними формуваннями загинула разом із батьками й бабуся — «гради» залетіли просто в садибу, де мешкало сімейство. А загалом цей роман про людяність, про те, що й під час цієї великої трагедії, яку переживаємо, маємо лишатися Людьми з великої літери. Це погляд на нас, людей, із боку цуценяти. Між іншим, житомирське видавництво хотіло подати цей мій антивоєнний роман на Національну премію України імені Тараса Шевченка, проте я відмовився, аби в разі перемоги не отримувати її з рук нинішнього Президента.

Перше видання згаданого роману розлетілося за якихось 5 місяців. Наразі вже закінчується тираж і другого видання. А написану за рукописом п'єсу Віталія Запеки «Пригоди «неправого» вояка Шрамка» поставив Дніпровський національний академічний український музично-драматичний театр імені Т. Г. Шевченка. Побачивши, наскільки схвально сприймають цю п'єсу глядачі, автор вирішив надрукувати ще й роман із цією ж сюжетною канвою під назвою «Герої, херої та не дуже», який довго валявся в шухляді стола.

Найстрашнішою з усіх своїх розповідей про війну учасник бойових дій вважає бувальщину під назвою «430 метрів». До речі, київський літературний критик, кандидат філологічних наук Марина Рябченко назвала цю розповідь одним із найпотужніших творів короткої прози нинішньої палітри. Вона про те, як під час боїв за Дебальцеве 9 листопада 2014 року загинули два бійці батальйону «Полтава» — рядовий Віталій Кузьменко та молодший сержант Олександр Матійчук.

За словами Віталія Запеки, він ніколи не думав і не гадав, що стане володарем пера, більше того, йому завжди здавалося, що письменники — то якісь особливі люди. «Не було б нинішньої війни — я однозначно не писав би. Займався б і далі фотосправою. Думаю, ми часто живемо й не знаємо про всі свої приховані таланти. Ось так і я не підозрював, що вмю писати. Якщо чесно, і досі цьому дивуюся».

Чоловік написав і книгу для дітей «Полінка», присвятивши її своїй онучці, котра народилася під час цієї війни. До речі, коли перебував у зоні воєнного протистояння, писав винятково російською мовою, аби його твори могли читати й одурманені жителі Донбасу. А відтоді, як демобілізувався, принципово перейшов на українську. Зазначає: перекладена з російської на українську книга «Полінка» вийшла іще смішнішою та навіть більш душевною.

Ганна ЯРОШЕНКО
«Вечірня Полтава»
Фото Анни ЧАПАЛИ